

C++17 i STL

Wyrażenia regularne

Czym są wyrażenia regularne

- ▶ Wyrażenia regularne to wzorce, które opisują łańcuchy symboli. Wyrażenia regularne mogą określać zbiór pasujących łańcuchów, mogą również wyszczególniać istotne części łańcucha.
- ▶ W informatyce teoretycznej wyrażenia regularne są ciągami znaków pozwalającymi opisywać języki regularne. W praktyce znalazły bardzo szerokie zastosowanie, pozwalają bowiem w łatwy sposób opisywać wzorce tekstu, natomiast istniejące algorytmy w efektywny sposób określają, czy podany ciąg znaków pasuje do wzorca lub wyszukują w tekście wystąpienia wzorca.
- ▶ Wyrażenia regularne stanowią integralną część narzędzi systemowych takich jak **sed**, **grep**, wielu edytorów tekstu, języków programowania przetwarzających tekst **AWK** i **Perl**, a także są dostępne jako biblioteki we wszystkich współczesnych językach obiektowych, w tym **C++**.

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ Każdy znak, oprócz znaków specjalnych, określa sam siebie, np. `a` określa łańcuch złożony ze znaku `a`.
- ▶ Kolejne symbole oznaczają, że w łańcuchu muszą wystąpić dokładnie te symbole w dokładnie takiej samej kolejności, np. `ab` oznacza że łańcuch musi składać się z litery `a` poprzedzającej literę `b`.
- ▶ Kropka `.` oznacza dowolny znak z wyjątkiem znaku nowego wiersza (zależnie od ustawień i rodzaju wyrażeń).
- ▶ Znaki specjalne poprzedzone odwrotnym ukośnikiem `\` powodują, że poprzedzanym znakom nie są nadawane żadne dodatkowe znaczenia i oznaczają same siebie, np. `\.` oznacza znak kropki (a nie dowolny znak).

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ Zestaw znaków między nawiasami kwadratowymi [] oznacza jeden dowolny znak objęty nawiasami kwadratowymi, np. [abc] oznacza a, b albo c. Można używać także przedziałów: [a-f]. Między nawiasami kwadratowymi:
 - ▶ daszek ^ na początku zestawu oznacza wszystkie znaki oprócz tych z zestawu;
 - ▶ aby uniknąć niejasności, znaki - (łącznik) i] (zamknięcie nawiasu kwadratowego) zapisywane są na skraju zestawu lub po znaku odwrotnego ukośnika, daszek zaś wszędzie z wyjątkiem początku łańcucha;
 - ▶ większość znaków specjalnych w tym miejscu traci swoje znaczenie.
- ▶ Pomędzy nawiasami okrągłymi () grupuje się symbole do ich późniejszego wykorzystania.

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ Gwiazdka $*$ po symbolu (nawiasie, pojedynczym znaku) nazywana jest domknięciem Kleene'a i oznacza zero lub więcej wystąpień poprzedzającego wyrażenia, np. $[a-f]^*$ oznacza dowolną liczbę powtórzeń symboli do a do f .
- ▶ Znak zapytania $?$ po symbolu oznacza najwyżej jedno (być może zero) wystąpienie poprzedzającego wyrażenia.
- ▶ Plus $+$ po symbolu oznacza co najmniej jedno wystąpienie poprzedzającego go wyrażenia.

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ W nawiasach klamrowych $\{ \}$ podajemy liczbę powtórzeń, np. jeśli napiszemy $a\{3\}$ oznacza to, że a ma być powtórzone trzykrotnie, a jeśli napiszemy $b\{2,4\}$ oznacza, że b ma być powtórzone od 2 do 4 razy.
- ▶ Daszek \wedge oznacza początek wiersza, dolar $\$$ oznacza koniec wiersza.
- ▶ Pionowa kreska $|$ to operator alternatywy np. jeśli napiszemy $a|b|c$ oznacza to, że w danym wyrażeniu może wystąpić a lub b lub c .

Przykłady wyrażeń regularnych

- ▶ Polski kod pocztowy składa się z sekwencji dwóch cyfr, myślnika i trzech cyfr:
 $[0-9]\{2\}-[0-9]\{3\}$
- ▶ Napis reprezentujący liczbę rzeczywistą składa się z opcjonalnego znaku, przynajmniej jednej cyfry, opcjonalnej części ułamkowej, która składa się z kolei z kropki dziesiętnej i przynajmniej jednej cyfry:
 $[+-]?[0-9]+(\.[0-9]+)?$
- ▶ Adres poczty elektronicznej (w wersji uproszczonej):
 $^[_a-zA-Z0-9-]+(\.[_a-zA-Z0-9-]+)*@[a-zA-Z0-9-]+(\.[a-zA-Z0-9-]{1,})*\.[a-zA-Z]{2,}\{1\}\$$

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ Najczęściej używane klasy znaków mają zdefiniowane nazwy:
 - ▶ `[:alnum:]` dowolny znak alfanumeryczny
 - ▶ `[:alpha:]` dowolny znak alfabetu
 - ▶ `[:blank:]` dowolny biały znak, który nie jest separatorem linii
 - ▶ `[:digit:]` dowolna cyfra dziesiętna
 - ▶ `[:graph:]` dowolny znak graficzny
 - ▶ `[:lower:]` dowolna mała litera
 - ▶ `[:print:]` dowolny drukowalny znak
 - ▶ `[:punct:]` dowolny znak interpunkcyjny
 - ▶ `[:space:]` dowolny biały znak
 - ▶ `[:upper:]` dowolna wielka litera

Elementy wyrażeń regularnych

- ▶ Niektóre klasy znaków można definiować przy użyciu uproszczonej notacji:
 - ▶ `\w` litera, cyfra lub znak podkreślenia [`[:alnum:]`]
 - ▶ `\d` cyfra dziesiętna [`[:digit:]`]
 - ▶ `\l` mała litera [`[:lower:]`]
 - ▶ `\s` odstęp (spacja tabulacja itp. [`[:space:]`])
 - ▶ `\u` wielka litera [`[:upper:]`]

Przykłady wyrażeń regularnych

- ▶ Identyfikatory w języku C++ (znak podkreślenia lub litera, po których może występować zero lub więcej liter, cyfr i znaków podkreślenia):

```
[_[:alpha:]]\w*
```


Wyrażenia regularne

- ▶ Standardowe narzędzia do tworzenia i posługiwania się wyrażeniami regularnymi w C++ znajdują się w pliku nagłówkowym **<regex>**.
- ▶ Korzystając z wyrażeń regularnych, można wykonywać następujące operacje:
 - ▶ **dopasowywać** dane wejściowe do wyrażenia regularnego;
 - ▶ **wyszukiwać** wzorców, które pasują do wyrażenia regularnego;
 - ▶ **dzielić** łańcuch na podciągi zgodnie z separatorem ciągów określonym za pomocą wyrażenia regularnego;
 - ▶ **zastępować** ciągi w pierwszym lub kolejnych podciągach pasujących do wyrażenia regularnego.

Metody `regex_match()` i `regex_search()`

- ▶ **`regex_match()`** dopasowuje wyrażenie regularne do łańcucha (sprawdza, czy cała sekwencja znaków pasuje do wyrażenia regularnego); przykład:

```
bool found = regex_match(
    "Znacznik XML: <tag>value</tag>",
    regex(".*<(.*?)>.*</\\1>.*")
); // pasuje
```

- ▶ **`regex_search()`** szuka łańcucha pasującego do wyrażenia regularnego w strumieniu danych (sprawdza, czy sekwencja znaków częściowo pasuje do wyrażenia regularnego); przykład:

```
bool found = regex_search(
    "Znacznik XML: <tag>value</tag>",
    regex(R"(<(.*?)>.*</\\1>)" )
); // pasuje
```

Metody `regex_match()` i `regex_search()`

► Przykłady:

```
► regex reg1("<.*>.*</.*>");  
  bool found = regex_match("<tag>value</tag>",  
                           reg1);  
  
► regex reg2("<(.*?)>.*</\\1>");  
  found = regex_match("<tag>value</tag>", reg2);  
  
► bool found = regex_search(  
    "Znacznik XML: <tag>value</tag>",  
    regex(R"(<(.*?)>.*</\\1>)" )  
); // pasuje
```

Obsługa podwyrażeń

- ▶ Obiekty `match_results<>` można przekazać do składowych `regex_match()` i `regex_search()` w celu uzyskania szczegółów dopasowania.
- ▶ Klasa `std::match_results<>` jest szablonem. Jego egzemplarz musi zostać stworzony przez typ iteratora przetwarzanych znaków.
- ▶ Biblioteka standardowa C++ dostarcza predefiniowanych egzemplarzy:
 - ▶ `smatch` w odniesieniu do szczegółów dopasowania łańcuchów `string`;
 - ▶ `cmatch` w odniesieniu do szczegółów dopasowania łańcuchów w stylu języka C (`const char*`);
 - ▶ `wsmatch` i `wcmatch` dla długich znaków.

Obsługa podwyrażeń

```
smatch m; // do zwracanych szczegółów dopasowania
String data; // ...
bool found = regex_search(data, m, regex("<(.*?)>(.*?)</(\\1)>"));
// wyświetlenie szczegółów dopasowania:
cout << "m.empty(): " << boolalpha << m.empty() << endl;
cout << "m.size(): " << m.size() << endl;
if (found) {
    cout << "m.str(): " << m.str() << endl;
    cout << "m.length(): " << m.length() << endl;
    cout << "m.position(): " << m.position() << endl;
    cout << "m.prefix().str(): " << m.prefix().str() << endl;
    cout << "m.suffix().str(): " << m.suffix().str() << endl;
    cout << endl;
    ...
}
```

Obsługa podwyrażeń

```
// iterowanie po wszystkich dopasowaniach
// z wykorzystaniem indeksu dopasowania:
for (int i = 0; i < m.size(); ++i) {
    cout << "m[" << i << "].str(): " << m[i].str() << endl;
    cout << "m.str(" << i << "): " << m.str(i) << endl;
    cout << "m.position(" << i << "): " << m.position(i) <<
endl;
}
cout << endl;
// iterowanie po wszystkich dopasowaniach j.w.:
cout << "dopasowania:" << endl;
for (auto pos = m.begin(); pos != m.end(); ++pos) {
    cout << " " << *pos << " ";
    cout << "(długość: " << pos->length() << ")" << endl;
}
}
```


Obsługa podwyrażeń

- ▶ Obiekt `match_results` zawiera:
 - ▶ obiekt `sub_match` — `m[0]` zawierający wszystkie dopasowane znaki;
 - ▶ `prefix()` — obiekt `sub_match` reprezentujący wszystkie znaki przed pierwszym znakiem dopasowania;
 - ▶ `suffix()` — obiekt `sub_match` reprezentujący wszystkie znaki za ostatnim znakiem dopasowania.
- ▶ Dodatkowo dla każdej grupy przechwytywania mamy dostęp do odpowiadającego jej obiektu `sub_match` — `m[n]`. Ponieważ w wyrażeniu regularnym `<(.*?)>(.*?)</(\1)>` zaprezentowanym w tym przykładzie występują trzy grupy przechwytywania — jedna opisuje znacznik otwierający, druga wartość i trzecia znacznik zamykający, to są one dostępne jako obiekty `m[1]`, `m[2]` i `m[3]`.
- ▶ Składowa `size()` zwraca liczbę obiektów `sub_match` (z `m[0]` włącznie).
- ▶ Wszystkie obiekty `sub_match` są pochodnymi klasy `pair<>`. Pozycja pierwszego znaku jest dostępna w składowej `first`, natomiast pozycja za ostatnim znakiem jest dostępna jako składowa `second`. Dodatkowo składowa `str()` zwraca znaki w postaci łańcucha, składowa `length()` zwraca liczbę znaków, operator `<<` zapisuje znaki do strumienia. Dostępna jest również niejawna konwersja typu do łańcucha znaków.

Obsługa podwyrażeń

- ▶ Dodatkowo obiekt `match_results` jako całość zawiera:
 - ▶ składową funkcję `str()` zwracającą dopasowany ciąg znaków jako całość (wywołanie `str()` lub `str(0)`) albo jako *n*-ty dopasowany podciąg (wywołanie `str(n)`); łańcuch jest pusty, jeśli nie istnieje dopasowany podciąg (zatem przekazanie argumentu *n* *większego od* `size()` *jest prawidłowe*);
 - ▶ składową funkcję `length()` zwracającą długość dopasowanego ciągu znaków jako całości (wywołanie `length()` lub `length(0)`) albo długość *n*-tego dopasowanego podciągu (wywołanie `length(n)`); składowa zwraca 0, jeśli nie istnieje dopasowany podciąg (zatem przekazanie argumentu *n* *większego od* `size()` *jest prawidłowe*);
 - ▶ składową funkcję `position()` zwracającą pozycję dopasowanego ciągu jako całości (wywołanie `position()` lub `position(0)`) albo pozycję *n*-tego dopasowanego podciągu (wywołanie `position(n)`);
 - ▶ składowe funkcje `begin()`, `cbegin()`, `end()` i `cend()` do iterowania po obiektach `sub_match` od `m[0]` do `m[n]`.

Iteratory dopasowań

- ▶ Do iterowania po wszystkich dopasowaniach wyrażenia regularnego możemy wykorzystać specjalne iteratory – iteratory te są typu **regex_iterator<>** i są one wyspecjalizowane dla łańcuchów **sregex_iterator** i ciągów znaków **cregex_iterator** oraz dla długich znaków **wsregex_iterator** lub **wcregex_iterator**.

Iteratory dopasowań – przykład

```
string data = "<osoba>\n"
    "  <imie>Nico</imie>\n"
    "  <nazwisko>Jankowski</nazwisko>\n"
    "</osoba>\n";

regex reg("<(.*?)>(.*?)</(\\1)>");
// wykorzystanie iteratora regex_iterator
// w celu przetwarzania wszystkich dopasowanych
sregex_iterator beg(data.cbegin(), data.cend(), reg);
sregex_iterator end;
for_each (beg, end,
    [] (const smatch &m) {
        cout << "dopasowanie: " << m.str() << endl;
        cout << "  znacznik: " << m.str(1) << endl;
        cout << "    wartość: " << m.str(2) << endl;
    }
);
```


Zastępowanie wyrażeń regularnych

- ▶ Aby zastąpić sekwencje znaków, które pasują do wyrażenia regularnego, należy użyć funkcji **regex_replace()**.
- ▶ W ostatnim parametrze, który jest zamiennikiem, możemy wykorzystać dopasowane podwyrażenia, używając znaku dolara:
 - ▶ `&` – dopasowany wzorzec,
 - ▶ `$1, $2, ...` – `$n` to n-ta dopasowana grupa przechwytywania (numerowanie zaczynamy od 1, bo `$0` to całe dopasowanie),
 - ▶ ``` – prefiks dopasowanego wzorca,
 - ▶ `'` – sufiks dopasowanego wzorca,
 - ▶ `$` – znak dolara.

Zastępowanie wyrażeń regularnych

```
string data = "<osoba>\n"
    " <imie>Norbert</imie>\n"
    " <nazwisko>Jankowski</nazwisko>\n"
    "</osoba>\n";

regex reg("<(.*?)>(.*?)</(\\1)>");
// wyświetlenie danych z zamiennikami
// dopasowanych wzorców

cout << regex_replace(data, // dane
    reg, // wyrażenie regularne
    "<$1 value=\" $2\" />") // zamiennik
    << endl;
```


Wyjątki w wyrażeniach regularnych

- ▶ Podczas parsowania wyrażień regularnych może dojść do wielu nieprzewidzianych sytuacji – biblioteka standardowa C++ zapewnia specjalną klasę przeznaczoną do obsługi wyjątków związanych z wyrażeniami regularnymi: jest to pochodna klasy **std::regex_error**, która dostarcza dodatkową składową `code()` służącą do zwracania kodu błędu.
- ▶ Dzięki składowej `code()` można dowiedzieć się, jaki błąd wystąpił podczas przetwarzania wyrażień regularnych.
- ▶ Niestety, kody błędów zwracane przez składową `code()` są specyficzne dla implementacji, dlatego nie można wyświetlić ich bezpośrednio.

Wyjątki w wyrażeniach regularnych

- ▶ W celu obsługi wyjątków związanych z wyrażeniami regularnymi należy skorzystać ze stałych zdefiniowanych w pliku nagłówkowym `<regex>`:
 - ▶ `std::regex_constants::error_collate,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_ctype,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_escape,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_backref,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_brack,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_paren,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_brace,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_badbrace,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_range,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_space,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_badrepeat,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_complexity,`
 - ▶ `std::regex_constants::error_stack.`